ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

ΥΠΑΤΗ ΕΚΠΡΟΣΩΠΟΣ
ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ
ΓΙΑ ΘΕΜΑΤΑ ΕΞΩΤΕΡΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ
ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ

Βρυξέλλες, 8.3.2011
COM(2011) 200 τελικό

ΚΟΙΝΗ ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ
ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ

ΕΤΑΙΡΙΚΗ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΙΣ ΧΩΡΕΣ ΤΗΣ ΝΟΤΙΑΣ ΜΕΣΟΓΕΙΟΥ ΓΙΑ ΤΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΚΟΙΝΗ ΕΥΗΜΕΡΙΑ

ΚΟΙΝΗ ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ
ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ

ΕΤΑΙΡΙΚΗ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΙΣ ΧΩΡΕΣ ΤΗΣ ΝΟΤΙΑΣ ΜΕΣΟΓΕΙΟΥ ΓΙΑ ΤΗΝ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΚΟΙΝΗ ΕΥΗΜΕΡΙΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Τα γεγονότα που εκτυλίσσονται στις χώρες του γειτονικού μας νότου προσλαμβάνουν ιστορικές διαστάσεις. Αποτελούν την αντανάκλαση διαδικασίας βαθύτερων μεταλλαγών και θα έχουν συνέπειες διαρκείας όχι μόνο για τους ανθρώπους και τις χώρες της περιοχής, αλλά επίσης για τον υπόλοιπο κόσμο και για την ΕΕ ειδικότερα. Οι πραγματοποιούμενες σήμερα αλλαγές εγκυμονούν την ελπίδα μιας καλύτερης ζωής για τους λαούς της περιοχής και μεγαλύτερου σεβασμού των ανθρώπινων δικαιωμάτων, του πλουραλισμού, του κράτους δικαίου και της κοινωνικής δικαιοσύνης – αξίες καθολικής ισχύος που όλοι μας συμμεριζόμαστε. Ο δρόμος προς την πλήρη δημοκρατία δεν είναι ποτέ εύκολος - υπάρχουν κίνδυνοι και αβεβαιότητες που συνοδεύουν αυτήν τη μετάβαση. Η ΕΕ, παρά το γεγονός ότι γνωρίζει τις δυσκολίες, οφείλει να κάνει τη σαφή και στρατηγική επιλογή να υποστηρίξει την επιδίωξη των αρχών και αξιών που πρεσβεύει. Για τους λόγους αυτούς, η ΕΕ δεν πρέπει να παραμείνει παθητικός θεατής. Χρειάζεται να υποστηρίξει ολόψυχα την επιθυμία των γειτονικών μας λαών να απολαμβάνουν τις ίδιες ελευθερίες τις οποίες εμείς θεωρούμε ότι μας ανήκουν δικαιωματικά. Οι ευρωπαϊκές χώρες έχουν τη δική τους εμπειρία δημοκρατικής μετάβασης. Η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει μεγάλη παράδοση στην υποστήριξη χωρών κατά τη μετάβαση από απολυταρχικά καθεστώτα στη δημοκρατία, αρχικά στο Νότο και πιο πρόσφατα στην Κεντρική και Ανατολική Ευρώπη. Σεβόμενη αυτό που κατά κύριο λόγο αποτελεί εσωτερική διαδικασία μετασχηματισμού, η ΕΕ μπορεί να προσφέρει εμπειρογνωμοσύνη - αυτήν δηλαδή που διαθέτουν οι κυβερνήσεις, τα ευρωπαϊκά θεσμικά όργανα (Ευρωπαϊκή Επιτροπή και Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο), οι τοπικές και περιφερειακές αρχές, τα πολιτικά κόμματα, τα ιδρύματα, οι συνδικαλιστικές οργανώσεις και οι οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών. Υπάρχει κοινό συμφέρον για μια δημοκρατική, σταθερή, ευημερούσα και ειρηνική λεκάνη της νότιας Μεσογείου.

Πιστεύουμε ότι τώρα είναι ο καιρός να γίνει ένα ποιοτικό βήμα προς τα εμπρός στις σχέσεις μεταξύ της ΕΕ και των νότιων γειτόνων της. Η νέα αυτή προσέγγιση θα πρέπει να ριζώσει αταλάντευτα σε μια κοινή μας δέσμευση πάνω σε κοινές αξίες. Το αίτημα για πολιτική συμμετοχή, αξιοπρέπεια, ελευθερία και ευκαιρίες απασχόλησης που διατυπώθηκε τις τελευταίες εβδομάδες μπορεί να ικανοποιηθεί μόνο μέσα από ταχύτερες και πιο φιλόδοξες πολιτικές και οικονομικές μεταρρυθμίσεις. Η ΕΕ είναι έτοιμη να στηρίξει όλους τους προς Νότο γείτονές της που έχουν την ικανότητα και τη διάθεση να δρομολογήσουν τέτοιες μεταρρυθμίσεις μέσω μιας **«εταιρικής σχέσης για τη δημοκρατία και την κοινή ευημερία»**. Η προσήλωση στη δημοκρατία, στα ανθρώπινα δικαιώματα, στην κοινωνική δικαιοσύνη, στη χρηστή διαχείριση και στο κράτος δικαίου θα πρέπει να είναι αμοιβαία. Η εταιρική σχέση πρέπει να εδράζεται σε συγκεκριμένες προόδους σημειούμενες στα πεδία αυτά. Πρέπει να είναι μια **διαφοροποιημένη προσέγγιση**. Παρά την ύπαρξη ορισμένων ομοιοτήτων, καμιά χώρα της περιοχής δεν είναι ίδια, γεγονός που μας υποχρεώνει να λαμβάνουμε υπόψη τις ιδιαιτερότητες καθεμιάς εξ αυτών.

Μια «**εταιρική σχέση για τη δημοκρατία και την κοινή ευημερία**» πρέπει να στηρίζεται στα ακόλουθα τρία στοιχεία:

- δημοκρατικός μετασχηματισμός και οικοδόμηση θεσμών, με ιδιαίτερη εστίαση στις θεμελιώδεις ελευθερίες, στις συνταγματικές μεταρρυθμίσεις, στη μεταρρύθμιση του δικαστικού σώματος και στην καταπολέμηση της διαφθοράς
- ισχυρότερη εταιρική σχέση με τους πολίτες, με ειδικότερη έμφαση στη στήριξη της κοινωνίας των πολιτών και στην παροχή αυξημένων ευκαιριών για ανταλλαγές και επαφές των ανθρώπων μεταξύ τους, εστιάζοντας ιδιαίτερα στους νέους
- διατηρήσιμη και χωρίς αποκλεισμούς μεγέθυνση και οικονομική ανάπτυξη, ιδιαίτερα με τη παροχή στήριξης στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις (ΜΜΕ), στην επαγγελματική και εκπαιδευτική κατάρτιση, στη βελτίωση των συστημάτων υγείας και παιδείας και στην ανάπτυξη των πιο φτωχών περιφερειών.

Η παρούσα ανακοίνωση επεξηγεί τις ενέργειες στις οποίες προέβη η ΕΕ για να αντιμετωπίσει τις βραχυπρόθεσμες συνέπειες των πρόσφατων γεγονότων στη Βόρεια Αφρική. Διευκρινίζει στη συνέχεια την προσέγγισή μας όσον αφορά την πιο μακροπρόθεσμη διαδικασία υλοποίησης των τεράστιων ελπίδων που εκφράσθηκαν στην περιοχή. Η προσέγγιση αυτή θα αναπτυχθεί ακούοντας όχι μόνο τις αιτήσεις στήριξης εκ μέρους των κυβερνήσεων των χωρών εταίρων, αλλά εξίσου τα αιτήματα που εκφράζονται από την ίδια την κοινωνία των πολιτών.

Ένα ριζικά μεταβαλλόμενο πολιτικό τοπίο στη Νότιο Μεσόγειο επιβάλλει μεταβολή της προσέγγισης της ΕΕ όσον αφορά την περιοχή – τα εν προκειμένω υποκείμενα θέματα της διαφοροποίησης, της πρόβλεψης προϋποθέσεων και της εταιρικής σχέσης μεταξύ των κοινωνιών μας αποτελούν μέρος της υπό εξέλιξη αναθεώρησης της Ευρωπαϊκής Πολιτικής Γειτονίας σχετικά με την οποία θα εκδοθεί κοινή ανακοίνωση τον Απρίλιο.

1. Η ΑΜΕΣΗ ΑΝΤΑΠΟΚΡΙΣΗ ΜΑΣ

- Ανθρωπιστική βοήθεια (30 εκατομμύρια ευρώ)
- Διευκόλυνση της προξενικής συνεργασίας και της εκκένωσης πολιτών
- Κοινές επιχειρήσεις του Frontex
- Χρησιμοποίηση ποσού 25 εκατομμυρίων ευρώ από το Ταμείο Εξωτερικών Συνόρων της ΕΕ και το Ευρωπαϊκό Ταμείο για τους Πρόσφυγες
- Επισκέψεις της Ύπατης Εκπροσώπου/Αντιπροέδρου (ΥΕ/ΑΠ) σε Τυνησία και Αίγυπτο· διεθνής συνεδρίαση συντονισμού στις Βρυξέλλες
- Υποστήριξη της δημοκρατικής μετάβασης

Η πρώτη μας μέριμνα ήταν να ανταποκριθούμε γρήγορα και αποτελεσματικά στις άμεσες προκλήσεις της εξελισσόμενης κατάστασης στην προς Νότο γειτονιά μας και να αντιμετωπίσουμε και προκαταλάβουμε τους κινδύνους περαιτέρω αιματοχυσίας και βιαιοπραγιών.

Διατέθηκαν 30 εκατομμύρια ευρώ ως **ανθρωπιστική βοήθεια** από την Επιτροπή για να αντιμετωπισθούν οι πλέον άμεσες ανθρωπιστικές ανάγκες στη Λιβύη και οι αντίστοιχες ανάγκες μετακινούμενων ατόμων στην Τυνησία και την Αίγυπτο. Μέσω αυτής της βοήθειας, παρέχουμε ιατρική και επισιτιστική βοήθεια, κατάλυμα και άλλα χρειώδη. Οι εμπειρογνώμονες της Επιτροπής βρίσκονται επιτόπου και εφαρμόζεται πρόγραμμα για την αντιμετώπιση καταστάσεων έκτακτης ανάγκης για να εξασφαλισθεί ταχεία αντίδραση σε περίπτωση αιφνίδιας περαιτέρω επιδείνωσης της κατάστασης. Είναι αναγκαίο να υπάρχει επαγρύπνηση, δεδομένου ότι η ανθρωπιστική κρίση απειλεί να εξαπλωθεί σε γειτονικές χώρες τόσο στο Μαγκρέμπ όσο και στην νοτίως της Σαχάρας Αφρική, καθώς μεγάλος αριθμός ατόμων έχει τραπεί σε φυγή από τη Λιβύη. Η Επιτροπή θα αυξήσει τη χρηματοοικονομική ενίσχυση, εφόσον το επιβάλλουν οι επιτόπου ανάγκες και παροτρύνουμε τα κράτη μέλη της ΕΕ να συνεχίσουν να ανταποκρίνονται με παρόμοιο τρόπο.

Διατηρήθηκε στενή προξενική συνεργασία μεταξύ όλων των κρατών μελών και της ΕΕ και ενεργοποιήθηκαν οι κατάλληλοι μηχανισμοί της ΕΕ, συμπεριλαμβανομένου του κέντρου ανάλυσης της κατάστασης στην ΕΥΕΔ, για την ταχεία ανταλλαγή πληροφοριών και την αποτελεσματικότερη χρήση των πόρων. Ο Μηχανισμός Πολιτικής Προστασίας της ΕΕ ενεργοποιήθηκε στις 23 Φεβρουαρίου για να διευκολυνθεί η εκκένωση των πολιτών της ΕΕ μέσω αερογέφυρας και θαλάσσιας γέφυρας. Το Στρατιωτικό Επιτελείο της ΕΕ υποστήριξε τη συνολική προσπάθεια. Η Επιτροπή συνεργάζεται με διεθνείς οργανισμούς (Ύπατη Αρμοστεία των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες, Διεθνής Οργανισμός Μετανάστευσης) με σκοπό να βοηθήσει τα άτομα που επιθυμούν να εγκαταλείψουν τη Λιβύη να επιστρέψουν στις χώρες τους. Θα μπορούσε να εξετασθεί το ενδεχόμενο της χρήσης μέσων της ΚΠΑΑ (Κοινή Πολιτική Ασφάλειας και Άμυνας) για την ενίσχυση της βραχυπρόθεσμης δράσης.

Η Επιτροπή έχει ήδη κινητοποιήσει τα μέσα που διαθέτει για να στηρίξει την Ιταλία, όπως και άλλα κράτη μέλη εφόσον χρειαστεί, σε περίπτωση που υπάρξει μαζική μεταναστευτική ροή από τη Βόρειο Αφρική. Η ανταπόκρισή της αυτή περιλαμβάνει επιχειρησιακά μέτρα και χρηματοδοτική συνδρομή. Η κοινή δράση HERMES 2011 του **Frontex** τέθηκε σε εφαρμογή στις 20 Φεβρουαρίου, με υλικοτεχνική υποδομή και εμπειρογνώμονες από ορισμένα κράτη μέλη. Οι επιχειρήσεις Frontex θα μπορούν, όπου απαιτηθεί, να ενισχυθούν ώστε να βοηθήσουν στην αντιμετώπιση ενδεχόμενων νέων κυμάτων εισόδου μεταναστών. Η Επιτροπή είναι έτοιμη να κινητοποιήσει μεταξύ άλλων χρηματοδοτική συνδρομή με κεφάλαια από ταμεία, όπως το Ταμείο Εξωτερικών Συνόρων και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Προσφύγων, τα οποία ανέρχονται συνολικά σε 25 εκατομμύρια ευρώ.

Στην **Τυνησία**, χορηγήθηκε ποσό 17 εκατομμυρίων ευρώ, για άμεση και βραχυπρόθεσμη στήριξη της δημοκρατικής μετάβασης και αρωγή στις περιοχές της ενδοχώρας που έχουν περιέλθει σε κατάσταση φτώχειας. Σ' αυτό το ποσό περιλαμβάνεται η παροχή στήριξης για την εγκαθίδρυση ενός νομικού πλαισίου πρόσφορου για τη διενέργεια **εκλογών** και για τη διοργάνωση μιας Αποστολής Παρατηρητών Εκλογών της ΕΕ, υποστηρικτικής του έργου της Εθνικής Επιτροπής για τη Συνταγματική Μεταρρύθμιση και τις Εκλογές. Καλύπτει επίσης επιπρόσθετη στήριξη της κοινωνίας των πολιτών. Περαιτέρω στήριξη των δημοκρατικών μεταρρυθμίσεων θα χορηγηθεί μέσω του μηχανισμού σταθερότητας . Μετά τις επισκέψεις της σε Τυνησία και Αίγυπτο, η ΥΕ/ΑΠ συγκάλεσε διεθνή σύσκεψη, στις 23 Φεβρουαρίου, με την οποία δόθηκε η ευκαιρία να γίνει, από κοινού με τους βασικούς εταίρους και τους κυριότερους Διεθνείς Χρηματοπιστωτικούς Οργανισμούς (IFIs) ανταλλαγή απόψεων για τις εξελίξεις στην περιοχή. Κατά τη σύσκεψη αυτή επανεπιβεβαιώθηκε το γεγονός ότι οι καταβαλλόμενες από τη διεθνή κοινότητα προσπάθειες πρέπει να συντονίζονται στενά, να ευθυγραμμίζονται με τις προτεραιότητες που έχουν εκφράσει οι ίδιοι οι Τυνήσιοι και οι Αιγύπτιοι και να καθοδηγούνται από αυτές.

Όσον αφορά την **Αίγυπτο**, θα ήταν πρόωρο να ανακοινωθεί δέσμη μέτρων στήριξης, μέχρις ότου οι εκεί αρχές είναι έτοιμες να διατυπώσουν αίτημα για παροχή βοήθειας και να προσδιορίσουν τις κατά προτεραιότητα ανάγκες. Η ΕΕ είναι έτοιμη να παράσχει στήριξη σύμφωνα με τις εν λόγω προτεραιότητες, όταν αυτοί θα είναι, από την πλευρά τους, έτοιμοι.

Στη **Λιβύη**, η ΕΕ καταδίκασε σθεναρά τα όσα διέπραξε το καθεστώς Καντάφι. Ανέστειλε άμεσα τις διαπραγματεύσεις για συμφωνία πλαίσιο μεταξύ ΕΕ και Λιβύης, όπως και κάθε τεχνική συνεργασία. Στις 28 Φεβρουαρίου, η ΕΕ ενέκρινε περαιτέρω περιοριστικά μέτρα, επιπλέον αυτών του ΟΗΕ, όπως απαγόρευση του εξοπλισμού που θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί για σκοπούς εσωτερικής καταστολής και αυτόνομους χαρακτηρισμούς προσώπων στο πλαίσιο της επιβολής ταξιδιωτικών περιορισμών και της δέσμευσης περιουσιακών στοιχείων. Προτάθηκε η λήψη συμπληρωματικών μέτρων.

2. ΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗ ΤΗΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗΣ ΜΑΣ

- Εξέταση και προσαρμογή της πολιτικής γειτονίας της ΕΕ
- Βήματα προς την επίτευξη προχωρημένου σταδίου στις διαπραγματεύσεις για τις συμφωνίες σύνδεσης
- Τόνωση του πολιτικού διαλόγου

Η θέση της ΕΕ απέναντι στις αλλαγές που συντελούνται στην περιοχή χρειάζεται να είναι περισσότερο εστιασμένη, καινοτόμος και φιλόδοξη και να καλύπτει τις ανάγκες του κόσμου και τις επιτόπου επικρατούσες συνθήκες. Οι μεταρρυθμίσεις, πολιτικές και οικονομικές, πρέπει να συντελούνται παράλληλα και να προάγουν την υλοποίηση πολιτικών δικαιωμάτων και ελευθεριών, τη λογοδοσία και τη συμμετοχή. Η ΕΕ οφείλει να είναι έτοιμη να προσφέρει περισσότερη στήριξη σε εκείνες τις χώρες που είναι έτοιμες να εργαστούν πάνω σε ένα τέτοιο κοινό θεματολόγιο, αλλά και έτοιμη να αναθεωρήσει την παροχή στήριξης όταν οι χώρες αποκλίνουν από αυτήν την τροχιά.

Η νέα αυτή προσέγγιση, δηλαδή μια «**εταιρική σχέση για τη δημοκρατία και την κοινή ευημερία»** αντιπροσωπεύει ένα βήμα θεμελιακής αλλαγής στη σχέση της ΕΕ με εκείνους τους εταίρους της που δεσμεύονται να προβούν σε συγκεκριμένες και μετρήσιμες μεταρρυθμίσεις. Πρόκειται για **προσέγγιση στη βάση παροχής κινήτρων**, η οποία στηρίζεται σε μεγαλύτερο βαθμό διαφοροποίησης («όσο περισσότερο τόσο περισσότερο») : οι χώρες που προχωρούν τις μεταρρυθμίσεις πιο μακριά και πιο ταχύρρυθμα θα μπορούν να υπολογίζουν σε περισσότερη στήριξη από πλευράς της ΕΕ. Η παρεχόμενη στήριξη θα αναδιανέμεται ή θα επανεστιάζεται σε όσες χώρες παραμένουν στάσιμες ή υπαναχωρούν σε σχέση με συμφωνηθέντα μεταρρυθμιστικά προγράμματα.

Πιο συγκεκριμένα, η στενότερη πολιτική συνεργασία σημαίνει ότι προχωρούμε προς υψηλότερα επίπεδα ανθρωπίνων δικαιωμάτων και διακυβέρνησης με βάση ένα σύνολο ελάχιστων κριτηρίων, έναντι των οποίων θα γίνεται αποτίμηση των επιδόσεων. **Προκαταρκτική προϋπόθεση για τη σύναψη εταιρικής σχέσης θα είναι η ανάληψη δέσμευσης για διεξαγωγή ελεύθερων και ανόθευτων εκλογών, που θα αποτελούν το αντικείμενο επαρκούς παρακολούθησης**. Σημαίνει επίσης στενότερη συνεργασία στο πλαίσιο της ΚΕΠΠΑ και μεγαλύτερη σύμπραξη σε διεθνή φόρα πάνω σε ζητήματα αμοιβαίου ενδιαφέροντος. Η ΕΕ θα συνεχίσει από την πλευρά της να προσφέρει την προσήλωση και τη στήριξή της στην ειρηνική επίλυση των διαφορών τόσο στο εσωτερικό των κρατών της περιοχής όσο και μεταξύ τους. Η σχέση αυτή θα πρέπει να υποστηρίζεται από ενισχυμένο πολιτικό διάλογο. Η ΕΕ θα προχωρήσει σε αναβάθμιση του διμερούς πολιτικού διαλόγου μας

σε όλα τα επίπεδα, μόλις το επιτρέψουν οι τοπικές συνθήκες, αποδίδοντας ιδιαίτερη σημασία στα ανθρώπινα δικαιώματα και στην υποχρέωση πολιτικής λογοδοσίας.

Οι χώρες-εταίροι οι οποίες υλοποιούν τις αναγκαίες μεταρρυθμίσεις μπορούν να προσδοκούν **επανέναρξη των διαπραγματεύσεων** για τη σύναψη των συμφωνιών σύνδεσης με στόχο την επίτευξη του «προχωρημένου σταδίου» των διαπραγματεύσεων, το οποίο παρέχει τη δυνατότητα σημαντικά ενισχυμένου πολιτικού διαλόγου και στενότερων συνδέσμων μεταξύ της χώρας-εταίρου και των οργάνων της ΕΕ. Σ' αυτό θα συμπεριλαμβάνεται αυξημένη δέσμευση σχετικά με την κινητικότητα και βελτιωμένη πρόσβαση στις αγορές της ΕΕ.

3. ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΚΑΙ ΟΙΚΟΔΟΜΗΣΗ ΘΕΣΜΩΝ

- Διεύρυνση της στήριξης προς την κοινωνία των πολιτών
- Διευκόλυνση για την κοινωνία των πολιτών των γειτονικών χωρών
- Στήριξη του φόρουμ κοινωνικού διαλόγου

Η ΕΕ είναι έτοιμη να στηρίξει τις διαδικασίες δημοκρατικής και συνταγματικής μεταρρύθμισης. Η μεταρρύθμιση στον τομέα της δικαιοσύνης, η ενισχυμένη διαφάνεια και η καταπολέμηση της διαφθοράς προσλαμβάνουν, στο πλαίσιο αυτής της διαδικασίας, ιδιαίτερη σημασία, τόσο για να ενθαρρύνουν τις ξένες και τις εγχώριες οικονομικές επενδύσεις όσο και για να δείξουν στους πολίτες ότι υπάρχει απτή αλλαγή στην καθημερινότητά τους. Είμαστε έτοιμοι να προσφέρουμε την πείρα μας, μέσα από εργαλεία όπως οι αδελφοποιήσεις και το TAIEX, να στηρίξουμε την οικοδόμηση ικανοτήτων εστιάζοντας ιδιαίτερα στην ενίσχυση κυβερνητικών θεσμών, οι οποίοι μπορούν να διασφαλίζουν την παγίωση της αλλαγής, τόσο σε περιφερειακό όσο και σε τοπικό επίπεδο. Θα κινητοποιήσουμε όλο το απόθεμα εμπειρίας που διαθέτουμε στην υποστήριξη εκλογικών διαδικασιών για να συνοδεύσουμε τις εκλογικές αναμετρήσεις στην Τυνησία και, εφόσον μας ζητηθεί από τις αρχές της χώρας, στην Αίγυπτο.

Μια δυναμική **κοινωνία των πολιτών** είναι σε θέση να βοηθά στην κατοχύρωση των ανθρώπινων δικαιωμάτων και να συμβάλλει στην οικοδόμηση της δημοκρατίας και της χρηστής διακυβέρνησης, διαδραματίζοντας εξέχοντα ρόλο στον έλεγχο των κυβερνητικών καταχρήσεων. Πολλές μη κυβερνητικές οργανώσεις (ΜΚΟ) και οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών μπορούν να παρέχουν την ιδιαιτέρως αναγκαία στήριξη των μεταρρυθμίσεων και τη συμμετοχή σε πεδία που ενδιαφέρουν άμεσα τους πολίτες, όπως αυτά των ανθρώπινων δικαιωμάτων, του περιβάλλοντος, της κοινωνικής και οικονομικής ανάπτυξης. Πρόκειται για ένα πεδίο στο οποίο θα πρέπει να επιζητήσουμε τη μεγιστοποίηση της βοήθειας που τα κράτη μέλη θα μπορούν να παρέχουν, σε σύντομες προθεσμίες, για την ανάπτυξη μιας πλατφόρμας για την κοινωνία των πολιτών, τα πολιτικά κόμματα, τις συνδικαλιστικές οργανώσεις και τις ενώσεις. Αυτή θα μπορούσε να δημιουργηθεί με τη χρηματοδότηση της ΕΕ και με την υποστήριξη των πολιτικών κομμάτων, των συνδικαλιστικών οργανώσεων, των ιδρυμάτων και σχετικών ΜΚΟ της ΕΕ. Οι γυναίκες διαδραμάτισαν σημαντικό ρόλο στις αλλαγές που σημειώθηκαν στην περιοχή και τα θέματα ισότητας των φύλων θα διαδραματίσουν σημαντικό ρόλο στην μελλοντική παροχή στήριξης της ΕΕ.

Η αναθεώρηση της Ευρωπαϊκής Πολιτικής Γειτονίας, που θα γίνει τον Απρίλιο, θα συμπεριλάβει προτάσεις για την ενίσχυση της στήριξης που παρέχει η ΕΕ στις οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών στις γειτονικές χώρες. Αυτή θα συμπεριλάβει ειδική δομή στήριξης της κοινωνίας των πολιτών (**Διευκόλυνση για την κοινωνία των πολιτών των γειτονικών χωρών**) με στόχο την ανάπτυξη της ικανότητας παρέμβασης των οργανώσεων

της κοινωνίας των πολιτών και την αύξηση της ικανότητάς τους να παρακολουθούν τις μεταρρυθμίσεις και να συμμετέχουν ενεργά στον πολιτικό διάλογο.

Ο κοινωνικός διάλογος μεταξύ συνδικαλιστικών οργανώσεων και εργοδοτών διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στην υποστήριξη των προσπαθειών μεταρρύθμισης. Εμφανίζονται τώρα νέες συνδικαλιστικές ενώσεις και ενώσεις εργοδοτών. Αυτό παρέχει την ευκαιρία για αποτελεσματικότερο κοινωνικό διάλογο. Θα πρέπει να υποστηριχθεί μέσω του Ευρωμεσογειακού Φόρουμ Κοινωνικού Διαλόγου το οποίο θα διευκολύνει την ανταλλαγή απόψεων μεταξύ των κοινωνικών εταίρων της Μεσογείου όσον αφορά βασικά εργασιακά και κοινωνικά ζητήματα και θα υποστηρίξει την οικοδόμηση ικανοτήτων.

Η ΕΕ υποστηρίζει ήδη τη μεταρρύθμιση της δημόσιας διοίκησης, η οποία στοχεύει στον εξορθολογισμό και την ενίσχυση βασικών πολιτικών διαδικασιών, στην κατάρτιση προϋπολογισμού και στην ικανότητα εγχώριας χρηματοδότησης μέσω αποτελεσματικών, δίκαιων και διατηρήσιμων φορολογικών συστημάτων και διοικήσεων. Με στόχο την υποστήριξη της καταπολέμησης της διαφθοράς και των παράνομων χρηματοοικονομικών ροών και τη βελτίωση της χρηστής δημοσιονομικής διαχείρισης, τα συγκεκριμένα προγράμματα πρέπει επίσης να έχουν σαν στόχο τη διαφάνεια και την υποχρέωση λογοδοσίας στη δημόσια διοίκηση.

4. ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΩΝ ΠΡΟΚΛΗΣΕΩΝ ΤΗΣ ΚΙΝΗΤΙΚΟΤΗΤΑΣ

- Σύναψη εταιρικών σχέσεων κινητικότητας
- Ενίσχυση της Επιτόπιας Συνεργασίας Σένγκεν
- Πλήρης αξιοποίηση των βελτιώσεων του κώδικα της ΕΕ για τις θεωρήσεις

Οι επαφές μεταξύ των λαών αποτελούν σημαντικό μέσο για την προαγωγή της αμοιβαίας κατανόησης και των εμπορικών συναλλαγών, γεγονός που θα ευνοήσει την πολιτισμική και οικονομική ανάπτυξη ολόκληρης της περιοχής της Μεσογείου, καθώς και την ενσωμάτωση των μεταναστών στην ΕΕ.

Στο πλαίσιο αυτό, είναι θεμελιώδους σημασίας να ενισχυθεί η **δημιουργία υποδομών** στις χώρες της Μεσογείου στους τομείς των συνόρων/της μετανάστευσης/του ασύλου και να βελτιωθεί η συνεργασία για την αποτελεσματικότερη εφαρμογή του νόμου, ούτως ώστε να βελτιωθεί η ασφάλεια σε ολόκληρη τη Μεσόγειο.

Θα πρέπει να θεσπιστούν **εταιρικές σχέσεις κινητικότητας** με τις χώρες-εταίρους, ούτως ώστε να παρασχεθεί ένα συνολικό πλαίσιο για τη διασφάλιση της ορθής διαχείρισης της κυκλοφορίας των προσώπων μεταξύ της ΕΕ και μιας τρίτης χώρας. Οι εταιρικές σχέσεις κινητικότητας καλύπτουν πρωτοβουλίες, όπως τα εφαρμοστέα καθεστώτα στον τομέα της θεώρησης και της νόμιμης μετανάστευσης, τα νομικά πλαίσια για την (οικονομική) μετανάστευση, η δημιουργία υποδομών για τη διαχείριση των μεταναστευτικών εμβασμάτων και η αντιστοίχιση μεταξύ ζήτησης και προσφοράς εργασίας, τα προγράμματα επιστροφής και επανένταξης, η αναβάθμιση των συστημάτων ασύλου σύμφωνα με τα πρότυπα της ΕΕ κ.λπ. Με αντάλλαγμα τη μεγαλύτερη κινητικότητα, οι εταίροι πρέπει να είναι έτοιμοι να αναλάβουν και να ενισχύσουν περαιτέρω τη δημιουργία υποδομών, καθώς και να εξασφαλίσουν κατάλληλη χρηματοδοτική στήριξη για τη διαχείριση των συνόρων, την πρόληψη και την καταπολέμηση της παράτυπης μετανάστευσης και της εμπορίας ανθρώπων - με την ενισχυμένη επίσης θαλάσσια επιτήρηση - την επιστροφή παράτυπων μεταναστών (με

διακανονισμούς επιστροφής και συμφωνίες επανεισδοχής) και την ενίσχυση των ικανοτήτων των αρχών επιβολής του νόμου για την αποτελεσματική καταπολέμηση του διασυνοριακού οργανωμένου εγκλήματος και της διαφθοράς.

Βραχυπρόθεσμα, η Επιτροπή θα εργαστεί από κοινού με τα κράτη μέλη στον τομέα της **νομοθεσίας για τη νόμιμη μετανάστευση και την πολιτική θεωρήσεων, για τη στήριξη του στόχου της ενισχυμένης κινητικότητας, ιδίως για τους σπουδαστές, ερευνητές και επιχειρηματίες**. Η συνεργασία στο πλαίσιο της Επιτόπιας Συνεργασίας Σένγκεν θα πρέπει να ενισχυθεί και θα πρέπει να εφαρμοστούν πλήρως οι πρακτικές βελτιώσεις και οι μορφές ευελιξίας για τους αιτούντες θεώρηση στο πλαίσιο του κώδικα θεωρήσεων της ΕΕ, καθώς και η έκδοση θεωρήσεων πολλαπλής εισόδου σε αξιόπιστους ταξιδιώτες και σε συγκεκριμένες κατηγορίες (όπως ερευνητές, σπουδαστές και επιχειρηματίες). Η διαπραγμάτευση συμφωνιών για την απλούστευση της έκδοσης θεωρήσεων βραχείας διαμονής με τις χώρες της νότιας Μεσογείου θα πρέπει να εξεταστεί σύμφωνα με διαφοροποιημένη προσέγγιση βασιζόμενη σε συγκεκριμένα στοιχεία. Εάν χρειαστεί, θα χορηγηθεί χρηματοδοτική στήριξη. **Η Επιτροπή καλεί τους συννομοθέτες να θεσπίσουν γρήγορα τις οδηγίες για τους εποχιακά εργαζόμενους τρίτων χωρών και για τις ενδοεταιρικές μεταθέσεις πολιτών τρίτων χωρών, πράγμα που θα συμβάλει επίσης στην ενίσχυση της κινητικότητας προς την ΕΕ.**

Μακροπρόθεσμα, αν εφαρμοστούν αποτελεσματικά οι συμφωνίες για την απλούστευση της έκδοσης θεωρήσεων και για την επανεισδοχή, θα μπορούσαν να ληφθούν, κατά περίπτωση, σταδιακά μέτρα με σκοπό την ελευθέρωση των θεωρήσεων για τις επιμέρους χώρες-εταίρους, σε συνάρτηση με τις συνολικές σχέσεις με την ενδιαφερόμενη χώρα-εταίρο και εφόσον πληρούνται οι προϋποθέσεις για την ορθή διαχείριση και την ασφάλεια της κινητικότητας.

5. ΠΡΟΑΓΩΓΗ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΧΩΡΙΣ ΑΠΟΚΛΕΙΣΜΟΥΣ

- Προώθηση των μικρομεσαίων επιχειρήσεων (ΜΜΕ) και της δημιουργίας θέσεων εργασίας
- Αναζήτηση συμφωνίας με τα κράτη μέλη για την αύξηση των δανειοδοτήσεων της ΕΤΕπ κατά ένα δισεκατ. ευρώ
- Συνεργασία με τα λοιπά ενδιαφερόμενα μέρη για την επέκταση της εντολής της ΕΤΑΑ στις χώρες της περιοχής
- Προώθηση της δημιουργίας θέσεων εργασίας και της κατάρτισης

Οι ταραχές που σημειώθηκαν σε διάφορες χώρες της νότιας Μεσογείου είναι σαφές ότι συνδέονται με οικονομικές αδυναμίες. Πολλές από τις οικονομίες χαρακτηρίζονται από άνιση κατανομή του πλούτου, ανεπαρκείς κοινωνικοοικονομικές μεταρρυθμίσεις, περιορισμένη δημιουργία θέσεων εργασίας, αναποτελεσματικά συστήματα κατάρτισης και εκπαίδευσης που δεν παράγουν τις αναγκαίες δεξιότητες για την αγορά εργασίας, καθώς και χαμηλό επίπεδο περιφερειακής εμπορικής ολοκλήρωσης.

Οι χώρες της περιοχής πρέπει να δώσουν νέα ώθηση στις οικονομίες τους για να επιτύχουν βιώσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη, ανάπτυξη των φτωχότερων περιοχών και δημιουργία θέσεων εργασίας. Οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις (ΜΜΕ) μπορούν να συμβάλουν σημαντικά στη δημιουργία θέσεων εργασίας. Για να επιτύχουν, οι ΜΜΕ χρειάζονται ένα υγιές κανονιστικό πλαίσιο, που ευνοεί τις εμπορικές και επιχειρηματικές δραστηριότητες. Η ΕΕ είναι έτοιμη να υποστηρίξει τη διαδικασία αυτή με πολιτικό διάλογο και συνεργασία στο

πλαίσιο του προγράμματος εργασίας για την ευρωμεσογειακή βιομηχανική συνεργασία. Η διαδικασία αυτή θα πρέπει να συνοδευθεί από ολοκληρωμένες πολιτικές απασχόλησης και κοινωνικές πολιτικές, μεταξύ των οποίων περιλαμβάνονται η αντιστοίχιση μεταξύ πρωτοβουλιών κατάρτισης και απαιτήσεων της εργασίας αγοράς, ο κοινωνικός διάλογος, η πρόβλεψη κοινωνικών δικτύων ασφαλείας και ο μετασχηματισμός της ανεπίσημης οικονομίας.

Οι διεθνείς χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί μπορούν να συμβάλουν στις προσπάθειες αυτές. Οι χρηματοδοτήσεις μπορούν να προέλθουν από την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων (ΕΤΕπ) και, αν συμφωνήσουν άλλοι μέτοχοι εκτός ΕΕ, από την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Ανασυγκρότησης και Ανάπτυξης (ΕΤΑΑ). Η ΕΤΕπ δραστηριοποιείται στην περιοχή από τριακονταετίας και πλέον, με δραστηριότητες που υλοποιούνται στο πλαίσιο του ευρωμεσογειακού φορέα επενδύσεων και εταιρικής σχέσης (FEMIP). Ο FEMIP αναπτύσσει δραστηριότητες σε εννέα χώρες της νότιας Μεσογείου, οι οποίες εστιάζονται ιδίως στις επενδύσεις όσον αφορά τις υποδομές και στην υποστήριξη του ιδιωτικού τομέα. Εκτός από την επίσπευση της εφαρμογής και έγκρισης των έργων που βρίσκονται στο στάδιο του σχεδιασμού τη στιγμή αυτή, η ΕΤΕπ θα μπορούσε να παράσχει περίπου 6 δισεκατ. ευρώ στην περιοχή της Μεσογείου κατά τα επόμενα έτη, **εφόσον το Συμβούλιο εγκρίνει το επιπλέον δανειοδοτικό κονδύλιο** 1 δισεκατ. ευρώ που πρότεινε πρόσφατα το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. **Η Επιτροπή υποστηρίζει την αύξηση αυτή στην εντολή δανειοδότησης και καλεί το Συμβούλιο να καταλήξει γρήγορα σε σχετική συμφωνία.**

Το Συμβούλιο καλείται επίσης να εγκρίνει την πρόταση που υπέβαλε η Επιτροπή τον Μάιο του 2008 για τις επανεισροές της ΕΤΕπ, επειδή, με τον τρόπο αυτό, θα μπορέσουν η ΕΤΕπ και διάφοροι άλλοι χρηματοδοτικοί μεσολαβητές να επανεπενδύσουν στο πλαίσιο του FEMIP τα κεφάλαια που προέρχονται από προηγούμενες χρηματοδοτικές πράξεις υπέρ του ιδιωτικού τομέα. Στο άμεσο μέλλον, ο διακανονισμός αυτός θα επιτρέψει τη διάθεση περίπου 120 εκατ. ευρώ ήδη από σήμερα και ποσό έως 200 εκατ. ευρώ μέχρι το 2013.

Η ΕΤΑΑ, η οποία δεν αναπτύσσει δραστηριότητες επί του παρόντος στη νότια Μεσόγειο, θα μπορούσε να επεκτείνει τις δραστηριότητές της αν τροποποιηθεί το καταστατικό της. Αν το αίτημα αυτό γίνει δεκτό από όλους τους μετόχους, η ΕΤΑΑ θα μπορέσει να αναπτύξει, με τους υφιστάμενους πόρους της, επιχειρηματικές δραστηριότητες αρχικά ύψους 1 δισεκατ. ευρώ ετησίως. **Η Επιτροπή υποστηρίζει την επέκταση των δραστηριοτήτων της ΕΤΑΑ και καλεί τα κράτη μέλη της ΕΕ και τις λοιπές ενδιαφερόμενες κυβερνήσεις να την υποστηρίξουν επειγόντως.**

Οι πρωτοβουλίες αυτές δεν θα αποβούν εις βάρος των δανειοδοτήσεων των λοιπών χωρών στις οποίες αναπτύσσονται δραστηριότητες, για παράδειγμα των όμορων ανατολικών χωρών.

6. ΒΕΛΤΙΣΤΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ ΑΝΤΙΚΤΥΠΟΥ ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΤΟΥ ΕΜΠΟΡΙΟΥ ΚΑΙ ΤΩΝ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ

- Θέσπιση πανευρωμεσογειακών προτιμησιακών κανόνων καταγωγής
- Ταχεία έγκριση συμφωνιών για τα γεωργικά και αλιευτικά προϊόντα
- Επίσπευση των διαπραγματεύσεων για τις συναλλαγές στον τομέα των υπηρεσιών
- Διαπραγμάτευση εκτενών ζωνών ελεύθερων συναλλαγών

Το εμπόριο και οι επενδύσεις είναι μηχανισμοί ανάπτυξης που συμβάλλουν στη μείωση της φτώχειας και φέρνουν κοντά τους λαούς, ενισχύοντας τους δεσμούς μεταξύ των εθνών και

συμβάλλοντας στην πολιτική σταθερότητα. Ωστόσο, για να μπορέσει να αξιοποιηθεί πλήρως το δυναμικό του εμπορίου και των άμεσων ξένων επενδύσεων (FDI) απαιτείται υγιές επιχειρηματικό κλίμα που, με τη σειρά του, συνεπάγεται ενίσχυση του κράτους δικαίου και του δικαστικού σώματος, καθώς και μέτρα για την καταπολέμηση της διαφθοράς και την επανεξέταση των διοικητικών διαδικασιών.

Οι χώρες της εν λόγω περιοχής βρίσκονται σε διαφορετικά στάδια όσον αφορά τις σχέσεις τους με την ΕΕ στον τομέα του εμπορίου και των επενδύσεων. Ορισμένες από αυτές (Τυνησία, Μαρόκο, Αίγυπτος, Ιορδανία) βρίσκονται σε σχετικά προχωρημένο στάδιο, ενώ άλλες (Συρία, Αλγερία, Λίβανος) είναι ακόμη πολύ πίσω. Η ΕΕ έχει συνάψει συμφωνίες ελεύθερου εμπορίου με ολόκληρη την περιοχή εκτός από τη Συρία και τη Λιβύη. Οι συμφωνίες αυτές επιτρέπουν ελεύθερη πρόσβαση στην αγορά για τα βιομηχανικά προϊόντα. Τελευταία, η ΕΕ αναβάθμισε την προτιμησιακή πρόσβαση στην αγορά για τα γεωργικά και αλιευτικά προϊόντα, ιδίως με την Αίγυπτο και την Ιορδανία, και διάφορες άλλες συμφωνίες στον τομέα αυτόν βρίσκονται στο στάδιο των διαπραγματεύσεων ή της έγκρισης, όπως για παράδειγμα με το Μαρόκο. Με το Μαρόκο έχει γίνει επίσης ανταλλαγή προτάσεων για την ελευθέρωση των υπηρεσιών, αλλά το ζήτημα της κινητικότητας του εργατικού δυναμικού εξακολουθεί να αποτελεί σοβαρή τροχοπέδη.

Τα μέτρα που έχει λάβει η ΕΕ για να υποστηρίξει το εμπόριο και τις επενδύσεις θα πρέπει να διαμορφωθούν καλύτερα σε συνάρτηση με την κατάσταση κάθε χώρας, λαμβανομένου επίσης υπόψη του ρυθμού και της έκτασης των μεταρρυθμίσεων γενικότερα, καθώς και του σημερινού επιπέδου αστάθειας στην περιοχή.

Σε βραχυμεσοπρόθεσμο ορίζοντα, η ΕΕ θα μπορούσε να θέσει τους ακόλουθους στόχους με σκοπό:

- να επισπεύσει τη σύναψη και την έγκριση από την ΕΕ των συμφωνιών για την ελευθέρωση του εμπορίου, ιδίως όσον αφορά τα γεωργικά και αλιευτικά προϊόντα, με την Τυνησία και το Μαρόκο,
- να αρχίσει διαπραγματεύσεις για τη σύναψη συμφωνιών σχετικά με την εκτίμηση της συμμόρφωσης και την αποδοχή των βιομηχανικών προϊόντων,
- να επισπεύσει τις υπό διεξαγωγή διμερείς διαπραγματεύσεις για την ελευθέρωση των συναλλαγών στον τομέα των υπηρεσιών (συμπεριλαμβανομένης της απλούστευσης των θεωρήσεων για άτομα που ανήκουν σε συγκεκριμένες επαγγελματικές κατηγορίες),
- να συνάψει το 2011 την ενιαία περιφερειακή **σύμβαση για τους πανευρωμεσογειακούς προτιμησιακούς κανόνες καταγωγής,** παράλληλα με την ταχεία αναθεώρηση των ίδιων των κανόνων καταγωγής. Το καθεστώς που θεσπίστηκε πρόσφατα για τους δικαιούχους του ΣΓΠ αποτελεί σημείο αναφοράς για τις μεταρρυθμίσεις αυτές. **Η Επιτροπή καλεί το Συμβούλιο να εγκρίνει επειγόντως, κατόπιν διαβουλεύσεων με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, τις προτάσεις που εκκρεμούν σχετικά με την ενιαία περιφερειακή σύμβαση.**

Σε μεσομακροπρόθεσμο ορίζοντα, ο κοινός στόχος που συμφωνήθηκε κατά τις συζητήσεις σε περιφερειακό και διμερές επίπεδο με τις χώρες-εταίρους της νότιας Μεσογείου είναι η δημιουργία σφαιρικών και σε βάθος ζωνών ελευθέρων συναλλαγών με βάση τις υφιστάμενες ευρωμεσογειακές συμφωνίες σύνδεσης και τα σχέδια δράσης της ευρωπαϊκής πολιτικής γειτονίας. Οι συμφωνίες αυτές θα πρέπει να αποτελέσουν μέρος ευρύτερης συνολικής δέσμης για την υποστήριξη των δημοκρατικών και οικονομικών μεταρρυθμίσεων. Οι διαπραγματεύσεις θα πρέπει να αρχίσουν με τις χώρες που έχουν ήδη αποδυθεί στην εν λόγω διαδικασία πολιτικού και οικονομικού μετασχηματισμού. Πέραν της απλής εξάλειψης των εισαγωγικών δασμών, οι συμφωνίες αυτές θα πρέπει να ενισχύσουν σταδιακά τη στενότερη

ολοκλήρωση μεταξύ των οικονομιών των εταίρων μας της νότιας Μεσογείου και της ενιαίας αγοράς της ΕΕ, και θα πρέπει να συμπεριλάβουν δράσεις όπως η κανονιστική σύγκλιση. Ιδιαίτερη προτεραιότητα θα πρέπει να δοθεί σε μέτρα σε τομείς όπως η πολιτική ανταγωνισμού, οι δημόσιες συμβάσεις, η προστασία των επενδύσεων και τα υγειονομικά και φυτοϋγειονομικά ζητήματα.

7. ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΗΣ ΤΟΜΕΑΚΗΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ

- Δημιουργία Ενεργειακής Κοινότητας ΕΕ-νότιας Μεσογείου
- Εγκαινίαση προγράμματος στήριξης της γεωργικής /αγροτικής ανάπτυξης
- Αύξηση της συμμετοχής σε εκπαιδευτικά προγράμματα
- Ανάπτυξη του διαδικτύου και άλλων τεχνολογιών επικοινωνιών

Η νότια Μεσόγειος έχει στρατηγική σημασία για την ΕΕ όσον αφορά την **ασφάλεια του εφοδιασμού με αέριο και πετρέλαιο** από ορισμένες χώρες αλλά και ευρύτερα όσον αφορά τη διέλευση από την περιοχή και πέρα από αυτή. Υπάρχει σαφές δυναμικό για την οικοδόμηση εταιρικής σχέσης ΕΕ-Μεσογείου όσον αφορά την παραγωγή και διαχείριση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, ιδίως ηλιακής και αιολικής ενέργειας, και τη θέσπιση συντονισμένης προσέγγισης για την κατοχύρωση της ενεργειακής ασφάλειας. Οι κοινές επενδύσεις στις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας στη νότια Μεσόγειο, οι οποίες συνάδουν με το σενάριο της ΕΕ για την απαλλαγή από τις εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα το 2050, θα μπορούσαν να προσφέρουν τη δυνατότητα για μια νέα εταιρική σχέση υπό τον όρο της δημιουργίας της σωστής προοπτικής για την αγορά όσον αφορά τις εισαγωγές ηλεκτρικής ενέργειας.

Είναι ευκταία η εγκαινίαση αξιόπιστων προοπτικών για την ένταξη της νότιας Μεσογείου στην εσωτερική αγορά ενέργειας της ΕΕ βάσει διαφοροποιημένης και σταδιακής προσέγγισης. Σε μεσοπρόθεσμο ως μακροπρόθεσμο ορίζοντα, αυτό σημαίνει τη δημιουργία ενός είδους «Ενεργειακής Κοινότητας ΕΕ-νότιας Μεσογείου», η οποία θα ξεκινήσει από τις χώρες του Μαγκρέμπ και πιθανώς θα επεκταθεί σταδιακά έως τις χώρες του Μασρέκ. Επεκτείνοντας τη Συνθήκη για την Ενεργειακή Κοινότητα που έχει συνάψει η ΕΕ με τις γειτονικές χώρες της Ανατολικής και Νοτιανατολικής Ευρώπης ή οικοδομώντας πάνω στην πείρα της, αυτή η Κοινότητα θα πρέπει να καλύπτει συναφή τμήματα της ενεργειακής νομοθεσίας της ΕΕ για την προώθηση πραγματικής και αξιόπιστης σύγκλισης των ενεργειακών πολιτικών των εταίρων της νότιας Μεσογείου με την πολιτική της ΕΕ.

Η εκπαίδευση θα πρέπει να αποτελεί το επίκεντρο των δραστηριοτήτων της ΕΕ στην περιοχή. Η αντιμετώπιση των υψηλών επιπέδων αναλφαβητισμού έχει πρωταρχική σημασία για την προαγωγή της δημοκρατίας και την εξασφάλιση ειδικευμένου εργατικού προσωπικού που θα συμβάλλει στον εκσυγχρονισμό των οικονομιών της νότιας Μεσογείου. Οι ανταλλαγές σε πανεπιστημιακό επίπεδο είναι πολύτιμες και θα πρέπει να γίνει πληρέστερη χρήση των προγραμμάτων Erasmus Mundus, Νεολαία EuroMed και Tempus για να αυξηθεί σημαντικά ο αριθμός των προσώπων από τις χώρες εταίρους της νότιας Μεσογείου που συμμετέχουν σε αυτά τα προγράμματα. Η επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση θα διαδραματίσουν επίσης σημαντικό ρόλο στην αντιμετώπιση των ανισοτήτων. Αυτό θα πρέπει να περιλαμβάνει τον εντοπισμό των βασικών στρατηγικών συνιστωσών μιας ολοκληρωμένης πολιτικής για την επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση μέσω της διοργάνωσης εθνικών συζητήσεων με τους κυριότερους ενδιαφερόμενους φορείς. Επίσης, θα πρέπει να

υποστηριχθούν οι ανταλλαγές βέλτιστων πρακτικών σχετικά με προγράμματα που ενισχύουν τις δεξιότητες των ανέργων.

Ο τουρισμός αποτελεί βασική συνιστώσα του ΑΕΠ σε πολλές χώρες της νότιας Μεσογείου. Η ΕΕ θα πρέπει να επιδιώξει να επεκτείνει τις υφιστάμενες πρωτοβουλίες της «Εξέχοντες ευρωπαϊκοί τουριστικοί προορισμοί» (EDEN), με την προώθηση μοντέλων βιώσιμου τουρισμού και του προγράμματος Calypso και με την προώθηση τουρισμού εκτός εποχής σε αυτές τις χώρες. Η προστασία και η προαγωγή της **πολιτιστικής πολυμορφίας** είναι σημαντικές και η ΕΕ δεσμεύεται ότι θα αναπτύξει περαιτέρω πολιτιστικές πρωτοβουλίες με την περιοχή της νότιας Μεσογείου.

Τα πρόσφατα γεγονότα στη νότια Μεσόγειο σε συνδυασμό με τις αυξανόμενες τιμές των τροφίμων κατέδειξαν ότι η ΕΕ πρέπει να συνδράμει επειγόντως τις χώρες εταίρους της για τη βελτίωση της αποδοτικότητας και παραγωγικότητας του **γεωργικού τους τομέα** και για την κατοχύρωση της ασφάλειας του εφοδιασμού με τρόφιμα. Η Επιτροπή θα μπορούσε να στηρίξει την αγροτική ανάπτυξη με μια νέα πρωτοβουλία, την **Ευρωπαϊκή Διευκόλυνση Γειτονίας για τη Γεωργία και την Αγροτική Ανάπτυξη**. Το πρόγραμμα θα βασίζεται στις βέλτιστες πρακτικές της ΕΕ για την ανάπτυξη των αγροτικών περιοχών. Θα περιλαμβάνει τη στήριξη των επενδύσεων και τη δημιουργία διοικητικών ικανοτήτων προκειμένου να διευκολύνεται ο εκσυγχρονισμός της γεωργικής παραγωγής σύμφωνα με τα πρότυπα της ΕΕ ως προς την ποιότητα και την ασφάλεια των τροφίμων. Το πρόγραμμα θα μπορούσε να αναπτυχθεί σε στενή συνεργασία με την Οργάνωση των Ηνωμένων Εθνών για τη Διατροφή και τη Γεωργία (FAO), την Παγκόσμια Τράπεζα και πιθανώς την ΕΤΕπ.

Στον τομέα των **μεταφορών**, η συνεργασία θα πρέπει να επικεντρωθεί στον εκσυγχρονισμό της διαχείρισης της εναέριας κυκλοφορίας και στη βελτίωση της ασφάλειας προσώπων και πτήσεων για τη δημιουργία ενός Ευρωμεσογειακού Αεροπορικού Χώρου. Αυτό θα περιλαμβάνει την επέκταση του Ευρωπαϊκού Συστήματος Πλοήγησης με Υπέρθεση Γεωστατικών Δορυφόρων (EGNOS) στους εταίρους της Μεσογείου. Η συνεργασία με τους εταίρους της Μεσογείου για την εφαρμογή Θαλάσσιας Στρατηγικής για τη Μεσόγειο θα πρέπει να ενισχύσει τη θαλάσσια ασφάλεια, προστασία και εποπτεία.

Η χρήση των **τεχνολογιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών,** επιπλέον των δορυφορικών μεταδόσεων, διευκόλυνε σε μεγάλο βαθμό το κύμα εξεγέρσεων στις χώρες της Μεσογείου. Η ευρέως διαδεδομένη χρήση των κινητών τηλεφώνων σε συνδυασμό με την κοινωνική δικτύωση μέσω του διαδικτύου κατέδειξαν τη σημασία των εργαλείων και τεχνολογιών της κοινωνίας της πληροφορίας για την κυκλοφορία των πληροφοριών. Σε χώρες όπου η κυκλοφορία των πληροφοριών είναι εν μέρει περιορισμένη τα εργαλεία αυτά, μέσω της προώθησης της ελευθερίας έκφρασης, μπορούν να συμβάλλουν σημαντικά στον εκδημοκρατισμό των κοινωνιών και στη δημιουργία κοινής γνώμης.
Μολονότι έχουν πραγματοποιηθεί ορισμένες ρυθμιστικές μεταρρυθμίσεις, σε πολλές χώρες της νότιας Μεσογείου το ρυθμιστικό περιβάλλον δεν έχει ακόμα αναπτυχθεί ικανοποιητικά ώστε να αξιοποιεί τις δυνατότητες πλήρους μεγέθυνσης και παραγωγικότητας που παρέχει ο τομέα των τεχνολογιών των πληροφοριών και των επικοινωνιών. Τα κυριότερα θέματα που πρέπει να αντιμετωπισθούν είναι η δημιουργία πραγματικά ανοικτών αγορών (που συχνά παραμένουν οιονεί μονοπώλια), η θέσπιση ανεξάρτητων ρυθμιστικών αρχών, η δημιουργία ισότιμων όρων ανταγωνισμού για τους παράγοντες της αγοράς, η αποτελεσματική διαχείριση του φάσματος συχνοτήτων και τα εχέγγυα της προστασίας της ιδιωτικής ζωής και της ασφάλειας των χρηστών.

Επιπλέον, η κατοχύρωση της ασφάλειας, της σταθερότητας και της ανθεκτικότητας του διαδικτύου και των άλλων τεχνολογιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών αποτελεί θεμελιώδες

συστατικό στοιχείο της δημοκρατίας. Πρέπει να αποφεύγεται η αυθαίρετη στέρηση ή διακοπή της πρόσβασης των πολιτών στις τεχνολογίες αυτές. Λόγω του διασυνοριακού και διασυνδεδεμένου χαρακτήρα των τεχνολογιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών, συμπεριλαμβανομένου του διαδικτύου, οποιαδήποτε μονομερής εγχώρια παρέμβαση μπορεί να έχει σοβαρές συνέπειες σε άλλα μέρη του κόσμου. Η Επιτροπή θα αναπτύξει εργαλεία για να επιτρέψει στην ΕΕ, σε ενδεδειγμένες περιπτώσεις, να συνδράμει τις οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών ή τους μεμονωμένους πολίτες ώστε να παρακάμπτουν αυτές τις αυθαίρετες διακοπές.

8. ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΕΣ ΚΑΙ ΥΠΟΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΕΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ

Τα δραματικά γεγονότα που εκτυλίσσονται στην περιοχή μπορεί να μην επεκταθούν κατά ανάγκη εξίσου σε ολόκληρη την περιοχή και τα αποτελέσματα των αλλαγών μπορεί να διαφέρουν σε μεγάλο βαθμό. Η περιφερειακή διάσταση έχει αυξημένη σημασία και η περιφερειακή συνεργασία θα είναι σημαντική για τον μετριασμό των αρνητικών επιπτώσεων.

Σήμερα, περισσότερο από ποτέ, η αλλαγή της δυναμικής στην περιοχή σημαίνει ότι είναι απαραίτητο να σημειωθεί επειγόντως πρόοδος στην **ειρηνευτική διαδικασία στη Μέση Ανατολή.** Επίσης, η ΕΕ θα πρέπει να συνεργασθεί στενά με τους εταίρους της για να βοηθήσει τις πολιτικές και κοινωνικές αλλαγές στην περιοχή. Ειδικότερα, η Τουρκία θα διαδραματίσει ζωτικό ρόλο τόσο ως σημαντικός περιφερειακός παράγοντας όσο και ως ισχυρό παράδειγμα πολυκομματικής δημοκρατίας σε χώρα με κατά πλειοψηφία μουσουλμανικό πληθυσμό.

Η καινούργια οπτική της περιφερειακής κατάστασης απαιτεί την ενσωμάτωση των θετικών στοιχείων της διαδικασίας της Βαρκελώνης μαζί με εκείνων της Ένωσης για τη Μεσόγειο σε νέα προσέγγιση. Η περιφερειακή συνεργασία που αποδείχθηκε αποδοτικότερη αφορούσε έργα που απέφεραν συγκεκριμένα οφέλη για το περιβάλλον, την ενέργεια, τις μεταφορές, το εμπόριο και τον κοινωνικό διάλογο.

Η περιφερειακή οικονομική ολοκλήρωση θα πρέπει να ενθαρρυνθεί. Η ΕΕ θα στηρίξει έργα που προωθούν το ελεύθερο εμπόριο μεταξύ των χωρών της περιοχής, τη ρυθμιστική προσέγγιση, την ενίσχυση της οικονομικής διακυβέρνησης καθώς και τις υποδομές που απαιτούνται για το αυξημένο περιφερειακό εμπόριο.

Η ιδέα για τη δημιουργία της Ένωσης για τη Μεσόγειο ήταν καλή και προέβλεπε μια εταιρική σχέση υψηλού επιπέδου μεταξύ των δύο ακτών της Μεσογείου. Ωστόσο, πρέπει να αναγνωρίσουμε ότι η εφαρμογή της δεν απέδωσε τα αναμενόμενα αποτελέσματα. Επομένως, προκειμένου η Ένωση για τη Μεσόγειο να αξιοποιήσει πλήρως το δυναμικό της πρέπει να μεταρρυθμιστεί. Πρέπει να λειτουργεί περισσότερο ως καταλύτης που θα συγκεντρώνει τα κράτη, τους διεθνείς χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς και τον ιδιωτικό τομέα γύρω από συγκεκριμένα έργα για τη δημιουργία θέσεων εργασίας, καινοτομίας και ανάπτυξης που τόσο χρειάζεται η περιοχή. Η Ένωση για τη Μεσόγειο θα πρέπει να συμβάλλει στη δημιουργία ευνοϊκών συνθηκών για την πρόοδο της ειρηνευτικής διαδικασίας στη Μέση Ανατολή χωρίς όμως να δημιουργείται αλληλεξάρτηση. Η συμμετοχή των χωρών εταίρων σε αυτά τα έργα θα μπορούσε να ακολουθεί την αρχή της μεταβλητής γεωμετρίας ανάλογα με τις ανάγκες και τα συμφέροντά τους. Η Ύπατη Εκπρόσωπος και η Επιτροπή είναι έτοιμες να διαδραματίσουν μεγαλύτερο ρόλο στην Ένωση για τη Μεσόγειο σύμφωνα με τη συνθήκη της Λισαβόνας.

9. ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΗ ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΤΗΣ ΕΕ

- Εκ νέου εστίαση διμερών προγραμμάτων του Ευρωπαϊκού Μηχανισμού Γειτονίας και Εταιρικής Σχέσης
- Παροχή συμπληρωματικής χρηματοδότησης

Επί του παρόντος και για την περίοδο ως το τέλος του 2013 υπάρχουν διαθέσιμα περίπου 4 δισεκ. ευρώ για την παροχή στήριξης στους νότιους γείτονές μας στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Μηχανισμού Γειτονίας και Εταιρικής Σχέσης. Το μεγαλύτερο μέρος αυτής της συνδρομής χορηγείται μέσω διμερών προγραμμάτων συνδρομής. Παρόλο που πολλά προγράμματα τα οποία βρίσκονται στο στάδιο της υλοποίησης ή στο στάδιο του σχεδιασμού περιλαμβάνουν τις τρεις προτεραιότητες της Εταιρικής Σχέσης, θεωρούμε ότι η έκταση των πρόσφατων αλλαγών στην περιοχή απαιτεί ευρεία εξέταση και πιθανή εκ νέου εστίαση της βοήθειας της ΕΕ, μετά από συζητήσεις με τις χώρες εταίρους.

Έχουμε ήδη καταστήσει σαφές στην Τυνησία και την Αίγυπτο ότι είμαστε έτοιμοι να μελετήσουμε προσεκτικά την πλήρη εκ νέου εστίαση των διμερών μας προγραμμάτων για το 2011-13 (ύψους 240 και 445 εκατ. ευρώ αντίστοιχα) για να ανταποκριθούμε καλύτερα στις τρέχουσες προκλήσεις και για να εξασφαλίσουμε ότι η απάντησή μας ικανοποιεί τις νόμιμες προσδοκίες των λαών. Γενικότερα, σε όλη την περιοχή, τα προγράμματα θα εξετασθούν σε στενή συνεργασία και σύμπραξη με τις χώρες δικαιούχους. Καλούμε τα κράτη μέλη να ακολουθήσουν ένα παρόμοιο εγχείρημα εξέτασης για τα διμερή τους προγράμματα προκειμένου η βοήθειας της ΕΕ να έχει τον μεγαλύτερο δυνατό αντίκτυπο. Με την παρούσα δημοσιονομική κατάσταση, θεωρούμε επίσης ότι τα τρέχοντα γεγονότα απαιτούν την άνευ προηγουμένου καταβολή προσπαθειών για την επίτευξη του μεγαλύτερου δυνατού συντονισμού και συνοχής των προσπαθειών των κρατών μελών μεταξύ τους καθώς και στο επίπεδο της ΕΕ. Επίσης, θα συνεχίσουμε να επιδιώκουμε τον μέγιστο συντονισμό και διάδραση με τους διεθνείς χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς.

Η εξέταση και η εκ νέου εστίαση της συνδρομής αποτελούν το πρώτο βήμα στην παροχή στήριξης στις κυβερνήσεις των χωρών εταίρων για την παγίωση της μεταρρύθμισης και της κοινωνικοοικονομικής ανάπτυξης. Μολονότι δεν είναι ακόμα δυνατή η κατάρτιση χρήσιμης αξιολόγησης των αναγκών, θα απαιτηθεί σημαντική στήριξη για τη διαδικασία μεταρρύθμισης. Αυτή η στήριξη θα προέλθει από τον τρέχοντα προϋπολογισμό της ΕΕ[1].

Επίσης, ιδιαίτερη προσοχή πρέπει να δοθεί στην ενθάρρυνση των επενδύσεων του ιδιωτικού τομέα από την ΕΕ στη νότια Μεσόγειο. Προς τούτο, η Επιτροπή θα συνεχίσει τη μόχλευση δανείων από τον Ευρωμεσογειακό Φορέα Επενδύσεων και Εταιρικής Σχέσης (FEMIP) της ΕΤΕπ καθώς και από άλλους διεθνείς χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς, μέσω της Επενδυτικής Διευκόλυνσης Γειτονίας (ΕΔΓ) η οποία χορηγεί ενισχύσεις για επενδύσεις στις υποδομές και για την ανάπτυξη του ιδιωτικού τομέα[2]. **Ενόψει της σημαντικής συνεισφοράς**

---

1 Εντός του τομέα 4 του πολυετούς δημοσιονομικού πλαισίου 2007-2013 και, εάν παραστεί ανάγκη, από το μέσο ευελιξίας και από το αποθεματικό επείγουσας βοήθειας.

2 Το δυναμικό της Επενδυτικής Διευκόλυνσης Γειτονίας (ΕΔΓ) στη μόχλευση κονδυλίων είναι τεράστιο. Για την περίοδο 2007-2010, οι επιδοτήσεις της ΕΔΓ που διατέθηκαν σε εγκεκριμένα έργα επέτρεψαν τη μόχλευση κονδυλίων με συντελεστή 17. Θα μπορούσε να γίνει περαιτέρω εκμετάλλευση του δυναμικού αυτού τα επόμενα έτη.

της Επιτροπής στην Επενδυτική Διευκόλυνση Γειτονίας, καλούνται τα κράτη μέλη να συνεισφέρουν με τη σειρά τους στην τροφοδότηση του μέσου αυτού.

Όσον αφορά τις ιδιωτικές ξένες άμεσες επενδύσεις που στηρίζονται με αυτά τα χρηματοπιστωτικά μέσα θα πρέπει επίσης να προβλεφθούν ισχυρές διατάξεις για την προστασία των επενδύσεων ενώ η Επιτροπή θα παράσχει ένα εργαλείο πληροφοριών και θα αναπτύξει ένα πλαίσιο προστασίας των επενδύσεων για τις ευρωπαϊκές εταιρείες που ενδιαφέρονται να επενδύσουν στη νότια Μεσόγειο.

Τέλος, μπορεί να απαιτηθεί μακροοικονομική συνδρομή για ορισμένες χώρες που είναι πιθανό να αντιμετωπίσουν **βραχυπρόθεσμες δυσκολίες**, οι οποίες απορρέουν από τον αντίκτυπο της κρίσης στις ροές από το εμπόριο, τις επενδύσεις και τον τουρισμό καθώς και από τη διακοπή της εγχώριας παραγωγής. Εάν το ΔΝΤ διαθέτει ήδη προγράμματα δανεισμού και εφόσον επιβεβαιωθούν οι ανάγκες εξωτερικής χρηματοδότησης, οι χώρες που καλύπτονται από την Ευρωπαϊκή Πολιτική Γειτονίας θα είναι επιλέξιμες για τη **μακροοικονομική χρηματοδοτική συνδρομή της ΕΕ (ΜΧΣ)**.

10. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Αυτές είναι οι πρώτες προτάσεις για την οικοδόμηση νέας εταιρικής σχέσης για την υποστήριξη της αλλαγής στη νότια Μεσόγειο. Η άμεση και βραχυπρόθεσμη βοήθεια θα πρέπει να συνοδεύεται από μακροπρόθεσμη συνδρομή όταν κάθε χώρα θα είναι έτοιμη να δηλώσει τι χρειάζεται από τους εταίρους της στην ΕΕ.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση με τη διττή της διάσταση, αφενός, ως κοινότητα δημοκρατικών κρατών μελών και, αφετέρου, ως ένωση λαών χρειάστηκε να υπερβεί τα εμπόδια της ιστορίας. Αυτή η επιτυχία έγινε δυνατή όταν η ελπίδα νίκησε το φόβο και η ελευθερία κατατρόπωσε την καταπίεση. Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο η ΕΕ κατανοεί εις βάθος τις φιλοδοξίες των λαών στις νότιες γειτονικές χώρες. Η ΕΕ επιθυμεί να τις στηρίξει στην οικοδόμηση πραγματικών δημοκρατιών και ειρηνικών και ευημερουσών κοινωνιών. Βεβαίως, κάθε χώρα και κάθε λαός θα διαλέξει το δρόμο του και θα κάνει τις δικές του επιλογές. Οι αποφάσεις ανήκουν δικαιωματικά σε αυτούς και εμείς δεν πρέπει να αναζητούμε ή να επιβάλλουμε λύσεις. Η παρούσα ανακοίνωση τονίζει την αποφασιστικότητα της ΕΕ να στηρίξει τις χώρες αυτές στην πορεία τους προς ένα καλύτερο μέλλον.

Παράρτημα 1 ΓΛΩΣΣΑΡΙΟ ΟΡΩΝ

Συμφωνία Σύνδεσης

Αυτές αναφέρονται στις συμβατικές σχέσεις μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ) και μας τρίτης χώρας. Οι συμφωνίες σύνδεσης μπορεί να προωθήσουν την εγκαθίδρυση/ενίσχυση τακτικού διαλόγου και στενών σχέσεων σε θέματα πολιτικής και ασφάλειας· τη σταδιακή απελευθέρωση του εμπορίου αγαθών, υπηρεσιών και κεφαλαίων· την οικονομική συνεργασία για την ενθάρρυνση της οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης και της περιφερειακής οικονομικής ολοκλήρωσης· τον κοινωνικό και πολιτιστικό διάλογο και τον διάλογο για τα ανθρώπινα δικαιώματα. Η νομική βάση για τη σύναψη συμφωνιών σύνδεσης παρέχεται από το άρθρο 217 της συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ). Η συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση (ΣΕΕ) στο άρθρο 8 παράγραφος 2 κάνει ειδική μνεία στις συμφωνίες με τις γειτονικές χώρες.

Η έννοια του «προχωρημένου σταδίου» βάσει των συμφωνιών σύνδεσης σημαίνει την ενίσχυση της πολιτικής συνεργασίας και νέες ευκαιρίες στις οικονομικές και εμπορικές σχέσεις, την προοδευτική ρυθμιστική σύγκλιση καθώς και την ενισχυμένη συνεργασία με ορισμένους ευρωπαϊκούς οργανισμούς και προγράμματα.

Πλήρης και εκτενής ζώνη ελεύθερων συναλλαγών (DCFTA)

Μια συμφωνία ελεύθερου εμπορίου που καλύπτει ευρύ φάσμα θεμάτων τα οποία άπτονται του εμπορίου («πλήρης») και στοχεύει στην εξάλειψη των «πίσω από τα σύνορα» εμποδίων στο εμπόριο μέσω διαδικασιών ρυθμιστικής προσέγγισης, επομένως με την εν μέρει διάνοιξη/επέκταση της εσωτερικής αγοράς της ΕΕ στο άλλο μέρος. Επί του παρόντος, η δυνατότητα αυτή παρέχεται μόνο στις χώρες της ΕΠΓ.

Ευρωπαϊκή Πολιτική Γειτονίας (ΕΠΓ)

Προτάθηκε από την Επιτροπή το 2003-2004 ως πολιτική πλαίσιο μέσω της οποίας η διευρυμένη ΕΕ θα μπορούσε να ενισχύσει και να εμβαθύνει τις σχέσεις με 16 από τους πλησιέστερους γείτονές της (Αλγερία, Αρμενία, Αζερμπαϊτζάν, Λευκορωσία, Αίγυπτος, Γεωργία, Ισραήλ, Ιορδανία, Λίβανος, Λιβύη, Μολδαβία, Μαρόκο, Κατεχόμενα Παλαιστινιακά Εδάφη, Συρία, Τυνησία και Ουκρανία) για να αντιμετωπίσει τους κινδύνους περιθωριοποίησης των γειτονικών χωρών που δεν συμμετείχαν στην ιστορική διεύρυνση του 2004 και επομένως να διασφαλίσει την ενίσχυση κοινού χώρου ευημερίας, σταθερότητας και ασφάλειας. Τον Απρίλιο του 2011 θα υποβληθεί προς θέσπιση η επανεξέταση της ΕΠΓ.

Σχέδια δράσης ΕΠΓ

Τα έγγραφα αυτά αποτελούν αντικείμενο διαπραγμάτευσης με κάθε χώρα και εκπονούνται ειδικά για αυτή, με βάση τις ανάγκες και ικανότητές της καθώς και σύμφωνα με τα συμφέροντά της χώρας αυτής και της ΕΕ. Από κοινού καθορίζεται ένα πρόγραμμα δράσης για τις πολιτικές και οικονομικές μεταρρυθμίσεις μέσω βραχυπρόθεσμων και μεσοπρόθεσμων (3-5 έτη) προτεραιοτήτων. Αυτές καλύπτουν τον πολιτικό διάλογο και τη μεταρρύθμιση, την οικονομική και κοινωνική συνεργασία και ανάπτυξη, θέματα που άπτονται του εμπορίου, την αγορά και τη ρυθμιστική μεταρρύθμιση, τη συνεργασία στη δικαιοσύνη και τις εσωτερικές υποθέσεις, τομείς (όπως οι μεταφορές, η ενέργεια, η κοινωνία της πληροφορίας, το περιβάλλον, η έρευνα και η ανάπτυξη) και μια ανθρώπινη διάσταση

(επαφές μεταξύ ανθρώπων, κοινωνία των πολιτών, εκπαίδευση, δημόσια υγεία). Τα κίνητρα που προσφέρονται, σε αντάλλαγμα για την πρόοδο στις σχετικές μεταρρυθμίσεις, συνίστανται στη μεγαλύτερη ένταξη στα ευρωπαϊκά προγράμματα και δίκτυα, στην αυξημένη συνδρομή και στην ενισχυμένη πρόσβαση στις αγορές.

Ευρωπαϊκός Μηχανισμός Γειτονίας και Εταιρικής Σχέσης (ΕΜΓΕΣ)

Από το 2007 ο Ευρωπαϊκός Μηχανισμός Γειτονίας και Εταιρικής Σχέσης (ΕΜΓΕΣ) αποτελεί τη νομική βάση για την παροχή συνδρομής στις χώρες της ΕΠΓ και τη Ρωσία, στηρίζοντας τις συμφωνηθείσες προτεραιότητες στα σχέδια δράσης της ΕΠΓ καθώς και τη στρατηγική εταιρική σχέση με τη Ρωσία, και αντικαθιστώντας τους προηγούμενους μηχανισμούς για τους Ανατολικούς Γείτονες και τη Ρωσία και τους Εταίρους της Μεσογείου αντίστοιχα.

Διαδικασία της Βαρκελώνης

Πολιτική πλαίσιο που εγκαινιάστηκε το 1995 από τους Υπουργούς Εξωτερικών Υποθέσεων των τότε 15 κρατών μελών της ΕΕ και 14 εταίρων της Μεσογείου ως βάση για την Ευρωμεσογειακή Εταιρική Σχέση η οποία εξελίχθηκε στην Ένωση για τη Μεσόγειο. Η εταιρική σχέση περιλάμβανε τρεις κύριες διαστάσεις: πολιτικό διάλογο και διάλογο για την ασφάλεια, οικονομική και χρηματοπιστωτική εταιρική σχέση, καθώς και κοινωνική, πολιτιστική και ανθρώπινη εταιρική σχέση. Με την καθιέρωση της Ευρωπαϊκής Πολιτικής Γειτονίας (ΕΠΓ) το 2004, η διαδικασία της Βαρκελώνης κατ' ουσία μετατράπηκε σε πολυμερές φόρουμ διαλόγου και συνεργασίας μεταξύ της ΕΕ και των εταίρων της στη Μεσόγειο ενώ η κύρια διαχείριση των συμπληρωματικών διμερών σχέσεων γινόταν στο πλαίσιο της ΕΠΓ και μέσω των συμφωνιών σύνδεσης που υπογράφηκαν με κάθε χώρα εταίρο.

Ευρωμεσογειακός Φορέας Επενδύσεων και Εταιρικής Σχέσης (FEMIP)

Αυτός ο φορέας συγκεντρώνει δάνεια της ΕΤΕπ υπό την εγγύηση του προϋπολογισμού της ΕΕ και άλλες υπηρεσίες που παρέχονται από την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων (ΕΤΕπ) για να συμβάλλει στην οικονομική ανάπτυξη και την ολοκλήρωση των χωρών εταίρων της Μεσογείου. Οι δραστηριότητες επικεντρώνονται σε δύο τομείς προτεραιότητας, τη στήριξη του ιδιωτικού τομέα και τη δημιουργία περιβάλλοντος φιλικού προς τις επενδύσεις.

Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων (ΕΤΕπ)

Η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων (ΕΤΕπ) αποτελεί το χρηματοδοτικό όργανο της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Τα 27 κράτη μέλη της Ένωσης είναι μέτοχοί της και έχουν από κοινού συνεισφέρει στο κεφάλαιό της. Ο ρόλος της ΕΤΕπ έγκειται στην παροχή μακροπρόθεσμης χρηματοδότησης για τη στήριξη επενδυτικών έργων. Εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η ΕΤΕπ υποστηρίζει τους στόχους πολιτικής της ΕΕ στους ακόλουθους τομείς: μικρομεσαίες επιχειρήσεις, συνοχή και σύγκλιση, καταπολέμηση της κλιματικής αλλαγής, προστασία του περιβάλλοντος και βιώσιμες κοινότητες, βιώσιμη, ανταγωνιστική και ασφαλής ενέργεια, κοινωνία της γνώσης, διευρωπαϊκά δίκτυα. Εκτός της ΕΕ, η ΕΤΕπ δραστηριοποιείται σε περισσότερες από 150 χώρες για να υλοποιήσει τον χρηματοπιστωτικό πυλώνα των πολιτικών εξωτερικής συνεργασίας και ανάπτυξης της ΕΕ (ανάπτυξη του ιδιωτικού τομέα, ανάπτυξη των υποδομών, ασφάλεια του ενεργειακού εφοδιασμού και βιωσιμότητα του περιβάλλοντος).

Ευρωπαϊκή Τράπεζα Ανασυγκρότησης και Ανάπτυξης (ΕΤΑΑ)

Η ΕΤΑΑ δημιουργήθηκε το 1991 για να αντιμετωπίσει τις μείζονες αλλαγές στο πολιτικό και οικονομικό κλίμα στην κεντρική και ανατολική Ευρώπη και αποτελεί διεθνή χρηματοπιστωτικό οργανισμό που στηρίζει έργα από την κεντρική Ευρώπη ως την κεντρική Ασία, επενδύοντας κυρίως σε πελάτες του ιδιωτικού τομέα των οποίων οι ανάγκες δεν μπορούν να καλυφθούν πλήρως από την αγορά, με στόχο την προώθηση της μετάβασης προς ανοικτές και δημοκρατικές οικονομίες αγορών. Ο τομέας των επιχειρήσεών της επεκτάθηκε πρόσφατα στην Τουρκία.

FRONTEX

Είναι ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός για τη Διαχείριση της Επιχειρησιακής Συνεργασίας στα Εξωτερικά Σύνορα των Κρατών Μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Εδρεύει στη Βαρσοβία και αποτελεί ειδικευμένο και ανεξάρτητο οργανισμό που έχει για καθήκον τον συντονισμό της επιχειρησιακής συνεργασίας μεταξύ των κρατών μελών στον τομέα της ασφάλειας των συνόρων.

Μαγκρέμπ

Ο όρος αναφέρεται γενικά στις πέντε χώρες της Βόρειας Αφρικής, δηλαδή το Μαρόκο, την Αλγερία, την Τυνησία, τη Λιβύη και τη Μαυριτανία, συν το διεκδικούμενο έδαφος της Δυτικής Σαχάρας, παρόλο που συχνότερα χρησιμοποιείται για την Αλγερία, το Μαρόκο και την Τυνησία.

Μασρέκ

Αυτός ο όρος αναφέρεται στις χώρες που βρίσκονται στα ανατολικά της Αιγύπτου και στο βόρειο τμήμα της Αραβικής Χερσονήσου (Ιορδανία, Λίβανος, Συρία και τα Κατεχόμενα Παλαιστινιακά Εδάφη), παρόλο που συχνά περιλαμβάνει και την Αίγυπτο.